

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
HUQUQNI MUHOFAZA QILISH
AKADEMIYASI**

"Mening odatlarim"

Umumiy o'rta ta'lim maktab 3-sinf o'quvchilari uchun mo'ljallangan dars materiallari

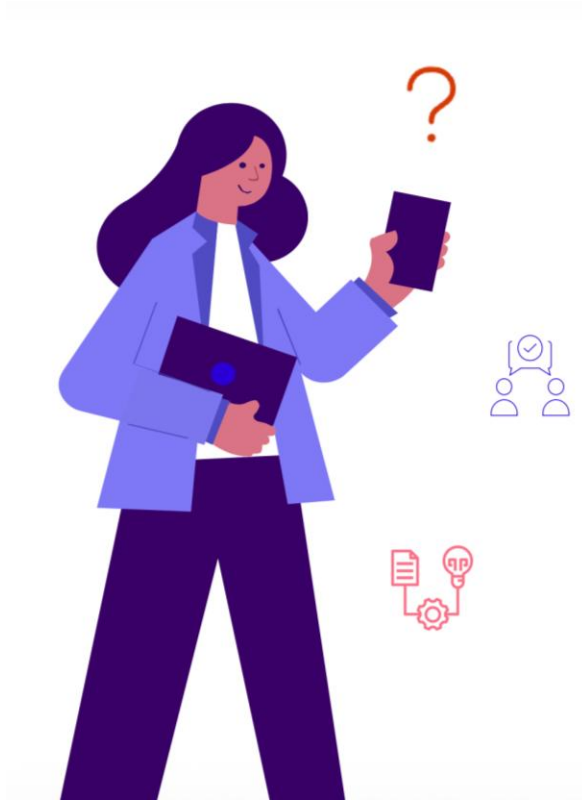
Odat nima?

Odat — bu inson tomonidan ko'p marta takrorlanib, asta-sekin uning **doimiy xulqiga aylanib qoladigan harakatdir**. Inson kun davomida ko'plab ishlar qiladi: ertalab uyg'onadi, maktabga boradi, dars tayyorlaydi, do'stlari bilan muloqot qiladi. Agar bu ishlar doim bir xil tarzda takrorlanaversa, ular insonning odatiga aylanadi.

Odatlar inson shaxsiyatining shakllanishida katta ahamiyatga ega. Inson qanday odatni tanlasa, kelajakda o'shanday insonga aylanadi.

Yaxshi va yomon odatlar

✓ Yaxshi Odatlar

- Kattalarni hurmat qilish
- To'g'riso'zlik va halollik
- Darslarni o'z vaqtida bajarish
- Do'stlarga yordam berish
- Tartib-qoidalarga amal qilish
- Mas'uliyatli bo'lish

✗ Yomon Odatlar

- Yolg'onchilik
- Birovning haqqiga xiyonat qilish
- Tartib-qoidalarga amal qilmaslik
- Mas'uliyatsizlik
- Doim kechikish
- Vazifani bajarmaslik

Yaxshi odatlar adolatli va halol jamiyatni vujudga keltirsa, yomon odatlar adolatsizlik va hatto korrupsion fikrlashga zamin yaratadi.

O'zimni boshqaraman

O'zini boshqarish — bu insonning o'z xatti-harakatlari, hissiyotlari va qarorlarini nazorat qila olish qobiliyatidir. Ya'ni, inson oson yo'lni emas, balki **to'g'ri yo'lni tanlashni** o'rganadi.

Sabrli bo'lish

Qiyin vaziyatlarda ham sabr bilan to'g'ri qaror qabul qilish

Qoidalarga amal qilish

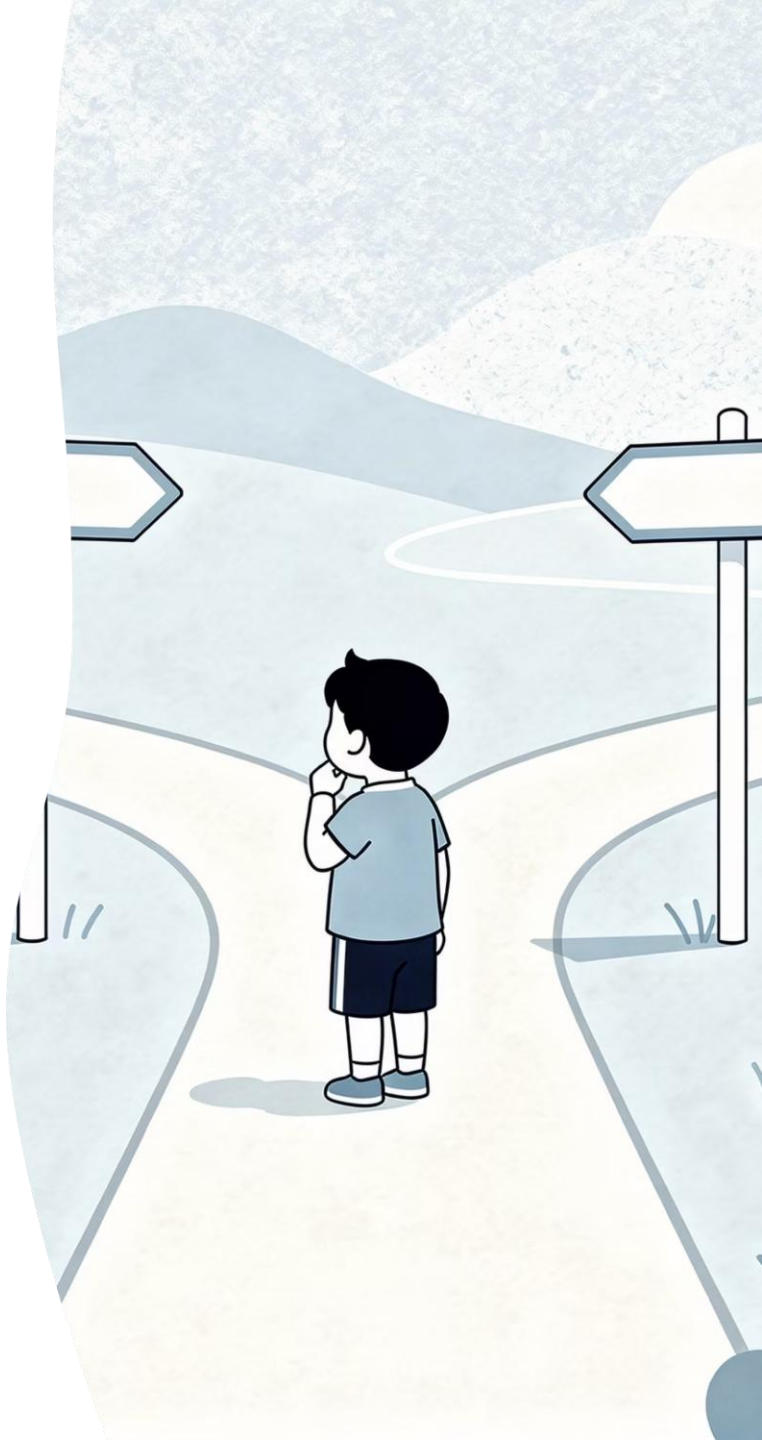
Garchi qiyin bo'lsa-da, to'g'ri yo'lni tanlash

Nazorat qilish

O'z xatti-harakatlarini doimiy kuzatib borish

O'zini boshqara olmaslik yolg'onchilikka, mas'uliyatsizlikka, hatto korrupsiyaviy xatti-harakatlarga olib kelishi mumkin.

Qonunlarga rioya qilish odati

Qonunlarga rioya qilish odati — bu insonning qoidalarni tushunib, ularga **doimiy amal qilib yashashidir**. Bu odat bolalikdan shakllanadi: maktab qoidalariga bo'ysunish, tartibni saqlash, boshqalarning huquqlarini hurmat qilish orqali rivojlanadi.

Kundalik hayotda:

- Chiqindini belgilangan joyga tashlash
- Navbatga rioya qilish
- Birovning haqqiga xiyonat qilmaslik
- Hech kim nazorat qilmasa ham qoidalarga amal qilish

Qonunlarga rioya qilish — bu faqat majburiyat emas, balki yaxshi odat hamdir. Bu odat adolatli jamiyatning poydevorini tashkil qiladi.

Amaliy misollar

1-misol: Feruz va ssenariy

Feruz kafeda tushlik qilayotganida yangi film ssenariysi topib oldi. Kafe ma'muri so'raganida, u indamay chiqib ketdi. **Feruz to'g'ri ish qildimi?**

2-misol: Jahongir va hamyon

Jahongir bog'da sayr qilayotganida bir kishining hamyoni tushib qolganiga guvoh bo'ldi. U darhol hamyonni olib, egasiga qaytarib berdi. **Bu to'g'ri qaror edi!**

3-misol: Yusuf va kitob

Yusuf kitobni do'kondan yashirincha olib chiqdi. Onasi so'raganida haqiqatni aytdi. **Yusuf boshqacha yo'l tuta olarmidi?**

4-misol: Nilufar va yirtilgan kitob

Nilufar kitob do'konida tasodifan kitobni yirtib qo'ydi. Endi u ikki yo'l oldida: chiqib ketish yoki pul to'lash. **Siz qanday yo'l tutardingiz?**

Keys-savollar: muhokama

GURUHDA MUHOKAMA QILING

1

1-keys: Maktab hovlisi

3-"A" sinf o'quvchilari o'ynab bo'lgach, chiqindilarni yerda qoldirib ketishni odat qilishdi. Boshqalar esa yig'ishtirishga harakat qildi. "Baribir farrosh yig'ishtiradi" degan fikr nima uchun noto'g'ri? Yomon odat qanday qilib kattaroq adolatsizlikka olib kelishi mumkin?

2

2-keys: Ilhom va rasm

3-"B" sinf o'quvchisi Ilhom internetdan tayyor rasmni ko'chirib, o'zinikidek topshirishni o'yladi. Oson yo'l har doim ham to'g'ri bo'lavermaydi. Agar u o'zini nazorat qila olmasa, bu qanday odatga aylanishi mumkin?

3

3-keys: Chiqindilarni saralash

Maktabda chiqindilarni saralash qoidasi joriy etildi. Ayrim o'quvchilar "Hech kim tekshirmaydi-ku" deya qoidani buzdi. Natijada butun sinfga tanbeh berildi. "Hech kim ko'rmasa, bo'laveradi" degan fikr nima uchun xavfli?

Muhim savollar

Qaysi odatlar yaxshi, qaysilari yomon?

'Boshqalar tozalaydi' deb o'ylash nima uchun noto'g'ri?

Yomon odat qanday qilib kattaroq adolatsizlikka olib keladi?

Oson yo'l har doim ham to'g'ri emas, nima uchun?

O'z-o'zini nazorat qilish nima uchun muhim?

Qoidalarga rioya qilish qanday qilib yaxshi odatga aylanishi mumkin?

Xulosa

Yaxshi Odatlar

Insonni odobli, adolatli va mas'uliyatli qilib shakllantiradi

O'zini Boshqarish

To'g'ri qaror qabul qilish va noto'g'ri ishlardan tiyilish

Qonunlarga Rioya

Adolatli jamiyatning poydevorini tashkil qiladi

Kelajak

Korrupsiyasiz va adolatli jamiyat qurishga xizmat qiladi

Agar bolalarda yoshligidanoq yaxshi ko'nikmalar shakllantirilsa, ular kelajakda **halol, odil va mas'uliyatli inson** bo'lib yetishadi.